

Thedenius Botaniska exkursioner i Stockholmstrakten IX

BEARBETAD AV MORA ARONSSON

Den nionde av Thedenius exkursioner går förbi Skanstull till Drevviken, Söderby och Lilla Sickla. (Thedenius, 1859). För bakgrunden till denna historiska exkursionsguide hänvisar jag till Daphne nr 1 1993.

Vid Blecktornet växer mattram *Tanacetum parthenium*, ulltistel *Onopordum acanthium*, borsttistel *Cirsium helenioides*, vit kattost *Malva pusilla*, norsk fingerört *Potentilla norvegica*, lönnmålla *Chenopodium hybridum*, snödropp *Galanthus nivalis* och ängsvårlök *Gagea pratensis*; vid Fredriksdal: Fältgentiana *Gentianella campestris* och låsbräken *Botrychium lunaria*; på östra sidan om Kolerakyrkogården utanför Skanstull: Spåtistel *Carlina vulgaris* och källört *Montia fontana*; omkring avrättningsplatsen: Tätört *Pinguicula vulgaris*, tidig ängsgentiana *Gentianella amarella* var. *lingulata*, majviva *Primula farinosa*, kråkbär *Empetrum nigrum*, plattsäv *Blysmus compressus*, loppstarr *Carex pulicaris*, skogspraktmossa *Plagiomnium affine* och listslevmossa *Jungermannia gracillima*; vid Gustavslust: Backvicker *Vicia cassubica*, snölav *Cetraria nivalis* och strutlav *Cetraria cucullata*; vid Gungan: Kattmynta *Nepeta cataria*, vitpil *Salix alba* och hårhättemossa *Orthotrichum diaplanum*; vid Sandsborg: Kattmynta *Nepeta cataria*, sommargyllen *Barbarea vulgaris* ssp. *arcuata*, bäckbräsma *Cardamine amara*, källarv *Stellaria alsine*, hjortron *Rubus chamaemorus*, norsk fingerört *Potentilla norvegica*, puktörne *Ononis repens*, kråkbär *Empetrum nigrum* och jolster *Salix pentandra*; vid Pungpinan: Borsttistel *Cirsium helenioides*, tätört *Pinguicula vulgaris*, backruta *Thalictrum simplex*, toppjungfrulin *Polygala comosa* och rosettjungfrulin *P. amarella*, brunklöver *Trifolium spadiceum*, skogssäv *Scirpus sylvaticus*, snip *Trichophorum*

alpinum, taggstarr *Carex pauciflora* och skavfräken *Equisetum hyemale*; vid Tallkrogen: Majviva *Primula farinosa*, knipparv *Cerastium glomeratum*, åkerbär *Rubus arcticus* och hjortron *R. chamaemorus*, brunklöver *Trifolium spadiceum*, puktörne *Ononis repens* och skavfräken *Equisetum hyemale*; vid Koppartappen: Ängstarr *Carex hostiana*.

Drevviken är sedan gammalt ansedd för att vara en växtrik sjö. Dess vackra stränder besöks ofta i botaniska ärenden. Uti det klara vattnet trivs notblomster *Lobelia dortmanna*, axslinga *Myriophyllum spicatum* och hårslinga *Myriophyllum alterniflorum*, flera arter *Potamogeton*, t ex gräsnate *Potamogeton gramineus*, *P. gramineus* x *perfoliatus*, rostnate *P. alpinus*, långnate *P. praelongus*, grovnate *P. lucens*, ålnate *P. perfoliatus*, krusnate *P. crispus*, bandnate *P. compressus*, trubbnate *P. obtusifolius*, uddnate *P. friesii* och borstnate *P. pectinatus* samt styvt braxengräs *Isoetes lacustris*. Vid Orhem växer färgkulla *Anthemis tinctoria* och åkerkulla *A. arvensis*, nysört *Achillea ptarmica*, olvon *Viburnum opulus*, knölklocka *Campanula rapunculoides*, toppklocka *C. glomerata* och nässelklocka *C. trachelium*, hjärtstilla *Leonurus cardiaca*, fältgentiana *Gentianella campestris*, vätteros *Lathraea squamaria*, rödmire *Anagallis arvensis*, vildmorot *Daucus carota*, sårläka *Sanicula europaea*, sjöranunkel *Ranunculus lingua*, trolldruva *Actaea spicata*, spikvallmo *Papaver argemone*, rågvallmo *Papaver dubium* och opievallmo *P. somniferum*, tandrot *Dentaria bulbifera*,

springkorn *Impatiens noli-tangere*, rosenmalva *Malva alcea*, svedjenäva *Geranium bohemicum* och duvnäva *G. columbinum*, underviol *Viola mirabilis* och strandviol *V. persicifolia*, storsileshår *Drosera anglica* och småsileshår *D. intermedia*, såpnejlika *Saponaria officinalis*, skogsstjärnblomma *Stellaria longifolia*, gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*, dvärghäxört *Circaea alpina*, päron *Pyrus communis*, kanelros *Rosa majalis*, småborre *Agrimonia eupatoria*, brunklöver *Trifolium spadiceum* och gullklöver *Trifolium aureum*, skogsvicker *Vicia sylvatica*, vippärt *Lathyrus niger*, getväppling *Anthyllis vulneraria*, ryl *Chimaphila umbellata*, rävtörel *Euphorbia peplus*, fiskmålla *Chenopodium polyspermum*, Adam och Eva *Dactylorhiza latifolia*, spindelblomster *Listera cordata*, korallrot *Corallorhiza trifida*, pingstlilja *Narcissus poeticus*, morgonstjärna *Ornithogalum angustifolium*, sparris *Asparagus officinalis*, kärrull *Eriophorum gracile*, låsbräken *Botrychium lunaria*, stor tujamosa *Thuidium tamariscinum*, källpraktmossa *Pseudobryum cinclidioides* och sydlig grävlingmossa *Pogonatum aloides*; vid och uti Orhemsviken: Lungört *Pulmonaria obscura*, vattenbläddra *Utricularia vulgaris*, dybläddra *U. intermedia* och dvärgbläddra *U. minor*, vattenblink *Hottonia palustris*, storsileshår *Drosera anglica*, småborre *Agrimonia eupatoria*, myggblomster *Hammarbya paludosa*, vattenaloe *Stratiotes aloides*, vitstarr *Carex livida*, *C. livida* x *panicea*, sumpstarr *C. magellanica* och bunkestarr *C. elata*; vid Sköndal: Ängsklocka *Campanula patula* och åkerrättika *Raphanus raphanistrum*; vid Skönstavik: Stormåra *Galium album*, toppklocka *Campanula glomerata*, blålusern *Medicago sativa*, brunklöver *Trifolium spadiceum* och sandlök *Allium vineale*; vid Sköndalsbro: Rödmire *Anagallis arvensis*, raps *Brassica napus*, sandsenap *Diplotaxis tenuifolia*, nattglim *Silene noctiflora*, knipparv *Cerastium glomeratum*, saltnarv *Spergularia salina*, glansnäva *Geranium lucidum*, norsk fingerört *Potentilla nor-*

Åkerbär (*Rubus arcticus*) vilken hittades vid Tallkrogen.
Teckning: Bengt Nicolson.

vegica, humle *Humulus lupulus* och därrepe *Lolium temulentum*; mellan Sköndalsbro och Hökarängen: Saltnarv *Spergularia salina*; vid Hökarängen: Toppklocka *Campanula glomerata* och kärrviol *Lathyrus palustris*; på Farsta äng vid Drevviken: Kärrknipprot *Epipactis palustris*, tvåblad *Listera ovata* och *Carex hostiana* x *viridula*; vid Stortorp: Toppklocka *Campanula glomerata*, strandveronika *Veronica longifolia* och trolldruva *Actaea spicata*; vid Trångsund: Parkstånds *Senecio nemorensis* och rabarber *Rheum* x *cultorum*; vid Länna gästgivargård: Klippfibbla *Hieracium* grupp *Oreadea*, fältgentiana *Gentianella campestris* och strand-

viol *Viola persicifolia*; vid Kumla: Renfana *Tanacetum vulgare*, krissla *Inula salicina*, väddklint *Centaurea scabiosa*, nästrot *Neotia nidus-avis*, korallrot *Corallorhiza trifida*, gräsull *Eriophorum latifolium*, ängsstarr *Carex hostiana* och lundstarr *C. montana*; vid Skrubba: Myska *Galium odoratum*, linnea *Linnaea borealis*, toppklocka *Campanula glomerata* och ängsklocka *C. patula*, vätters *Lathraea squamaria*, säfferot *Seseli libanotis*, såriläka *Sanicula europaea*, backs-mörblomma *Ranunculus polyanthemos*, lundtrav *Arabis hirsuta*, bergbräsma *Cardamine hirsuta*, tandrot *Dentaria bulbifera*, vejde *Isatis tinctoria*, glansnäva *Geranium lucidum*, svedjenäva *G. bohemicum* och duvnäva *G. columbinum*, underviol *Viola mirabilis*, gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*, klockpyrola *Pyrola media*, ögonpyrola *Moneses uniflora*, tibast *Daphne mezereum*, humle *Humulus lupulus*, skavfräken *Equisetum hyemale*, skogsknipprot *Epipactis helleborine*, rödsyssla *Cephalanthera rubra*, grönvit nattviol *Platanthera chlorantha*, knärot *Goodyera repens*, stubbfläta *Hypnum pallescens*, skogsgrimmia *Grimmia hartmanii* med kapslar och terpentimossa *Geocalyx graveolens*; i Skrubbaviken: Dyblad *Hydrocharis morsus-ranae* och hårslinga *Myriophyllum alterniflorum*; på Skrubbanäset: Backsmörblomma *Ranunculus polyanthemos*, glansnäva *Geranium lucidum* och svedjenäva *G. bohemicum*; vid bäcken mellan Flaten och Drevviken: Vattenmynta *Mentha aquatica*, vätters *Lathraea squamaria*, springkorn *Impatiens noli-tangere*, tibast *Daphne mezereum*, grönyxne *Coeloglossum viride*, skärmstarr *Carex remota*, repestarr *C. loliacea*, strutbräken *Matteuccia struthiopteris*, hasselsprötmossa *Eurhynchium angustirete* och lunglav *Lobaria pulmonaria*.

Flerstädes omkring Drevviken och i dess vikar förekommer strandpryl *Littorella uniflora*, backsmörblomma *Ranunculus polyanthemos*, sylört *Subularia aquatica*, svedjenäva *Geranium bohemicum*, glansnäva *G.*

lucidum och duvnäva *G. columbinum*, strandviol *Viola persicifolia*, dvärghäxört *Circaea alpina*, tallört *Monotropa hypopitys* var. *hypopitys*, löktåg *Juncus bulbosus*, blekfryle *Luzula pallescens*, tagelsäv *Eleocharis quinqueflora*, skärmstarr *Carex remota*, repestarr *C. loliacea* och *C. diandra* var. *major*. Såsom funna vid Drevviken uppges även kalvnos *Misopates orontium* och bove-te *Fagopyrum esculentum*.

På bergshöjden mellan Skrubba och sjön Flaten ävensom på berget väster om Flaten finns svedjenäva *Geranium bohemicum*, knärot *Goodyera repens*, loppstarr *Carex pulicaris*, skavfräken *Equisetum hyemale*, kloskimmermossa *Isopterygiopsis pulchella*, spärrgräsmossa *Brachythecium starkei*, späd gräsmossa *Brachythecium reflexum*, repmossa *Pterigynandrum filiforme* med kapslar, skär bryum *Bryum pallens*, grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*, lapprattmossa *Amphidium lapponicum*, flickklockmossa *Encalypta ciliata*, stubbkvastmossa *Dicranum montanum* med kapslar, klippmyggmossa *Cnestrum schisti*, fingermossa *Lepidozia reptans* med kapslar, lunglav *Lobaria pulmonaria*. Uti Flaten växer notblomster *Lobelia dortmanna*, vattenblink *Hottonia palustris*, bunkestarr *Carex elata*, och *C. lasiocarpa* x *riparia*, glansslinka *Nitella flexilis* och styvt braxengräs *Isoetes lacustris*; på stränderna: Vattenmynta *Mentha aquatica*, strandpryl *Littorella uniflora*, rosenpilört *Persicaria minor*, hårstarr *Carex capillaris* och loppstarr *C. pulicaris*, kärrbräken *Thelypteris palustris* och fingerbålsmossa *Riccardia palmata*.

Vid s k Kala-berget, mellan Flaten och Ältasjön, påträffas skogsklocka *Campanula cervicaria*, springkorn *Impatiens noli-tangere*, svarta vinbär *Ribes nigrum*, dvärghäxört *Circaea alpina*, spärrsprötmossa *Eurhynchium praelongum*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*, grov baronmossa *Anomodon viticulosus*, ärgmossor *Zygodon* sp., klomossa *Dichelyma falcatum*, ägg-hättemossa *Orthotrichum patens*, stor

Kärrknipprot (*Epipactis palustris*) vilken hittades på Farsta äng vid Drevviken och vid Ulfsjön. Teckning: Bengt Nicolson.

klockmossa *Encalypta streptocarpa* och rutlungmossa *Conocephalum conicum*; vid Ulf-sjön: Skogsklocka *Campanula cervicaria*, tandrot *Dentaria bulbifera*, underviol *Viola mirabilis*, grönvit nattviol *Platanthera chlorantha*, kärrknipprot *Epipactis palustris* och tvåblad *Listera ovata*; vid Älta: dvärghäxört *Circaea alpina*, sumpstarr *Carex magellanica* och strutbräken *Matteuccia struthiopteris*; vid Skarpnäck: Myska *Galium odoratum*, skogsklocka *Campanula cervicaria*, grenigt kungsljus *Verbascum lychnitis*, rödtoppa *Odontites* sp., toppjungfrulin *Polygala comosa*, springkorn *Impatiens noli-tangere*, svedjenäva *Geranium bohemicum*, knip-

parv *Cerastium glomeratum*, dvärghäxört *Circaea alpina*, glasbjörk *Betula pubescens*, kallgräs *Scheuchzeria palustris*, spärtrassel-mossa *Heterocladium dimorphum*, liten baronmossa *Anomodon longifolius*, liten räffelmossa *Aulacomnium androgynum* med kapslar, berghättemossa *Orthotrichum rupestre*, skogsgrimmia *Grimmia hartmanii* med kapslar, pygmémossa *Acaulon muticum*, krokvitmossa *Sphagnum subsecundum* med kapslar, strandskapania *Scapania irrigua* och nervveckmossa *Diplophyllum albicans*.

Vid Lillsjön, mellan Söderby och Lilla Sickla, växer dvärgmåra *Galium trifidum*, småsileshår *Drosera intermedia*, jolster *Salix pentandra*, pors *Myrica gale*, vitag *Rhynchospora alba* och brunag *R. fusca*, snip *Trichoporum alpinum*, taggstarr *Carex pauciflora* och loppstarr *C. pulicaris*, stor krokmossa *Pseudocalliergon lycopodioides* och fetbålmossa *Aneura pinguis*; vid Lilla Sickla: Vättersos *Lathraea squamaria*, trolldruva *Actaea spicata*, springkorn *Impatiens noli-tangere*, svarta vinbär *Ribes nigrum*, kantdunört *Epilobium tetragonum*, hjortron *Rubus chamaemorus*, brunklöver *Trifolium spadiceum* och gullklöver *T. aureum*, stor ormrot *Bistorta major*, krollilja *Lilium martagon* och brandlilja *L. bulbiferum*; vid Hammarby: strandtrift *Armeria maritima*, rosenlim *Silene armeria*, pors *Myrica gale* och kallgräs *Scheuchzeria palustris*. Nordlig björnmossa *Polytrichum alpinum* är även uppgiven för Hammarby.

Litteratur

Thedenius, K. F., 1859: Botaniska exkursioner i Stockholmstrakten. Stockholm.